

Mövzu1.Muzey sərvtlərinin uçota alınması,sənədlərin qeydi,qeyd nişanları

Muzeylər müntəzəm surətdə öz kolleksiyalarının uçotunu aparır yəni əşyaların varlığını mühafizə vəziyyətini yoxlayır, onları daxilolma və inventar kitabları aktlar və digər uçot sənədləri ilə tutuşdurulur. 300- dək əşyası olan muzeydə hər il bütün əşyalar yoxlanılır. Daha böyük muzeylərdə direktorun əmrinə əsasən hər il bütün əşyalar yoxlanılır. Yoxlamanın başlanması və qurtarma vaxtı dəqiq planda göstərilməlidir. Yoxlamanın nəticələri direktoru və baş mühafiz təərəfindən imzalanmış yekun aktda qeyd olunur. Kolleksiyanın təkrar uçotu ən azı üç nəfərdən ibarət komisiya təərəfindən aparılır.Çatışmazlıq aşkar olunarsa əşyanın itmə səbəbi göstərilməklə direktor izahat yazır və yuxarı təşkilata göndərir.Bu sənədlər əməkdaşlara ciddi qaydada müəyyən edilmiş otaqlarda verilir.Omları muzey binasından çıxarmaq qadağandır.İllil hesabat həmin əşyaların birinci və ilinci yarımildə hərəkəti haqqında verilmiş hesabatlar əsasında tərtib edilir.Əşyalar daxilolmaların kitabında və inventar kitablarına salınarkən onlara qeyd nişanları verilir və bu nişanlar Əşyanın üzərində yazılır.Qeyd nişanına bunlar daxildir-Muzey şifri,DK üzrə əşyanın nömrəsi ,İnventar kitabı üzrə əşyanın nömrəsi və kitabın şifri, Qiymətli metal və daşlardan olan əşyalar üçün xüsusi İntentar nömrəsi olur.Bunları əşyanın üzərində yazmaq mümkün olmadıqda əlavə olunmuş cisimlə,çərçiyə , pasporta vurulu böyük əşyalar məs,çərçivəyə möhürlənə bilər.Yalnız uçot nömrəsini əl ilə yazılır.Muzeyə müvəqqəti daxil olunmuş əşyaların nişanlarını asan silmək üçün onlar sadələşdirilmiş üsulla şifrələnir .Qiymətli metaldan hazırlanmış əşyaların üzərində muzeyin inventar kitabının nömrəsi yazılmalıdır. Akvaretdə ,plakatlarda nömrə əşyaların arxaxa təərəfində ştampla vurulur.Rəngli karandaşdan,mürrəkkəb və diyircəkli qələmdən istifadəyə icazə verilmir.İkitərəfli rəsmlərin nömrələri elə qoyulmalıdır ki , əsər nümayiş etdirildikdə onlar çərçivə kənarı ilə örtülmüş olsun

Mövzu2.Muzeytoplama işinin yolu və metodu .

Muzey əşyasının toplanması yolu müxtəlifdir .Yeni kolleksiyalarının əldə edilməsi sistemli şəkildə elmi axtarışların aparıldığı yerdə olmalıdır ki,materialların yığılması üçün məcburi məqsədəuyğunluqdur.Belə işləri elmi eyzamiyyat və kəşfiyyat dəstələri yerinə yetirə bilər.Ekspedisiyadan əlavə toplama işinin keçirilməsi üçün muzey bir neçə işçini eyzamiyyətə göndərə bilər.Bundan başqa kəşfiyyat qrupunun köməyi də dəyə bilər. Nümunələrin üzə çıxarılması üçün ilkin kəşfiyyat işinin aparılması vacibdir. Bu müxtəlif arxeoloji qazıntıların nümunələri ola bilər.Kəşfiyyat qrupu mənzil nümunələri, bacasız evləri və. s obyektlərin yerini müəyyən edir.Kolleksiyaların toplanması ümumi dövlət işidir.Rayonlarda yaşayan diyarşünaslar abidələr haqqında muzeyə məlumatlar verir.Muzeylər mühazirələr aparmaqla kolleksiyaların toplanması sualları ilə müraciət və rəqlərinin tərtibi üçün ziyalıları cəlb edir.Bu mühazirə və müraciətlərdə təkcə suallar vermək kifayət deyil kolleksiyanın toplanması metodikasını əsas götürmək lazımdır. Müasir tarixi olan dövrdən söhbət gədirsə obyektin öyrənilməsindən başlayaraq əşyaların toplanmasınadək yekun vurulur.Yeni dövr əşyalarından yalnız bəzilərini seçərək muzey öz məqsədini həyata keçirir.Yalnız onun məişət tarixini hansı ailəyə mənsub olduğunu arxiv materialları məlumat verə bilər

Mövzu3.Muzeytoplama işinin məzmunu və vəzifə

Muzey kolleksiyasına orjinal abidə nümunələrinin yığılması toplama işinin məzmununu təşkil edir.Bu da əsas fondu formalaşdırır.Başqa sözlə toplama işinin məzmununa əsas fondun komplektləşdirilməsi deməkdir. Fondun komplektləşdirilməsi elmi tədqiqat və ekspozisiya işi ilə bağlıdır.Əsas fond elmi tədqiqat və ekspozisiya üçün vacib olan bütün materialları özündə toplayır .Bu materialların əsas hissəsi muzey fondunun və elmi arxivin köməkçi tərkibinə də daxil olur .Əsas fonda yalnız orjinal tarixi abidə nümayəndələri daxildir.Bunlar kolleksiyada mövcud olmadan fəaliyyət göstərə bilmər.Hər bir muzeyin varlığını göstərən onun fondunda orjinal abidələrin toplanmasıdır.Ona görə də toplama əsas sayılır.Bu xüsusi ilə ölkəmizdə çoxşaxəli fəaliyyət göstərən diyarşünaslıq muzeylərinə aiddir.Əşyaların məhv olmaması üçün anbarlarda fonda əşyalar düzgün qoyulur.Hər muzey profolinə uyğun olaraq 2 orjinal mənbə olan abidələr üzərində elmi tədqiqat işi aparılır. Abidələrin yaxın vaxtda və ya müvafiq dövrlərdə

ekspozisiyalarda istifadə olunmaları ,yaxud elmi tədqiqat işi üçün hal-hazırda lazım olub olmadıqlarını nəzərə almadan əsas fond əşyaları kompleksləşdirilməlidir

Mövzu4.Muzeyfə elmi arxivin təşkili.

Muzeyin çox illik və çox şaxəli fəaliyyəti prosesində təcrübə mənbəyi ,müqayisə təhlil fəaliyyətinin planlaşdırılmasında müəyyən sənədlər toplanır .Ötən ilin materiallarına qayıdıb baxmaq zərurəti meydana gəlir .Bu yalnız onun,yəni muzey tarixinin sənədi hesab edilən elmi arxivin düzgün təşkil olunması,mühafizə zamanı mümkündür. Elmi arxivin əsas funksiyası zəruri sənədli retrospektiv məlumatın istifadəsi üçün münasib şəraitdə mühafizəsini muzeyin bu məlumata olan ehtiyacını təmin etməkdir.Elmi Arxiv muzey fəaliyyətinin bütün sahəsini əks etdirən məlumat və sənədləri kompleksləşdirilməsidir.Elmi arxiv mövzuları və xronoloji cəhətdən onu tənzimləyir və mühafizə edir. Elmi arxivdə, həmçinin muzeyə müasir dövr barəsində məlumat verə biləcək materiallarla kompleksləşdirilir. Bu materiallar mədəniyyət nazirliyinin qərarı və qətnaməsini ümumi məsələ üzrə dövlət sənədləri, sosial tədqiqat materialları, mütəxəssis məsləhəti, müxtəlif dövr şəxsiyyətlərinin yaradıcılığında bəhs edən nümunələrdən və. s ibarətdir.Arxiv həm yıxılmış materialları həm də elmi axtarışların nəticələrinin kompleksləşdirən və lazımı vaxtda da reallaşdıraraq muzeyinə apardığı elmi tədqiqat işinə kömək göstərə bilər.Hər hansı elmi mətn üzərində iş zamanı arxivin tədqiqat obyektinə barəsində təsəvvür oyada bilər . Arxivin materiallarından təbliğat işində ekskursiyanın məruzələrinin hazırlanma sında geniş istifadə olunur. Arxivin sistemləşdirilməsi ilə əlaqədar uçot və mühabizənin mövcud forması elmi arxiv işinin əsas qaydaları haqqında müəyyən təsəvvürə malik olmaq zəruridir. Elmi arxiv işi direktorun qərarına əsasən məhsul edilən əməkdaş tərəfindən həyata keçirilə bilər. Arxivin numenklaturası müxtəlif iş üzrə materialları əsas növünün siyahısıdır numenklaturada təşkilatın adı ,iş sənədinin qısa məzmunu onun aid olduğu tarix numenklaturaya bura daxil edilmiş indeksi qoyulur.Sənədlərin arxiv binasından çıxarılması qadağandır .İş aparmaq üçün tədqiqatçılara rəsmi sənəd əsasında verilir . Tədqiqatçı məktub əsasında direktorun icazəsi ilə arxivə buraxılır. Verilmiş sənədlərin uçotu aparılır və kitaba vurulur.

Mövzu 5 Muzey Binalarının Mühafizəsinin qaydaları və təşkili.

Tarixi abidelerin, maddi və mənəvi mədəniyyətin dövlət ambarı olan, fəal tədqiqat, təhsil-terbiyə işləri gətirən muzeylər, onun bütün funksiyalarını icra etməyə imkan verən binalarda yerləşdirilməlidir. Muzey binaları aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir: 1. Dövlət tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi üçün şərait yaradılması. Buna müvafiq olaraq muzeylər üçün əlverişli binalar seçilməlidir ki, konstruksiyaları son dərəcə möhkəm və davamlı olsun, iqlim zonasının və muzeyin yerləşdiyi konkret yerin xüsusiyyətlərini nəzərdə tutsun. Çünki, kolleksiyaları qoruyub saxlamaq üçün binanın mikroiqliminin, (hərəkət-rutubət, işıq, bioloji rejimlər) oğurluq hallarından qorunması, talan və yandırdan mühafizəsi üçün xüsusi tədbirlər tələb edilməlidir, muzey binası xüsusi texniki vasitələrlə təchiz olunmalıdır. 2. Muzeyin elmi-maarif müəssisəsi kimi fəaliyyətinin təmin edilməsi. Bunun üçün ekspozisiya-sergi, tənəffüs və xidmət zonaları uyğun olmalıdır. Mühafizə və başqa kütləvi işlərin təşkili üçün rahat şərait yaradılması arzu ediləndir. Bu tələblərin müvafiq şəkildə yerinə yetirilməsi xeyli dərəcədə muzeyin yerləşdiyi məkana müəyyən edilir. 3. Muzeyin elmi-tədqiqat fəaliyyətinin təmini. Kolleksiya oğurluğunun qarşısını almaq üçün kitabxana və elmi işçilər üçün otaqlarının, habelə redaksiya-nəşriyyat xidmətinin olması əsas tələbdir. 4. Bina sahəsinin saxlanılan və nümayiş etdirilən kolleksiyalarının sayına və xarakterinə, bütün muzey xidməti kompleksinin yerləşdirilməsinə uyğun gəlməsi. Muzey binalarının mühafizəsinin qaydaları və təşkili Muzey binası daxilində tikilməlidir və ətraf binalardan təcrid olunmalıdır. Binanın daxili qatı (taxtapan) konstruksiyaları dəmirbetondan, dam örtüyü dəmir və ya kərpicdən inşa edilməlidir. İstilik sistemi və hava təmizləmə sistemi ilə təcrid edilməlidir, yandırdan mühafizə qaydalarının bütün tələblərinə cavab verməlidir. Memorial binalarda və memarlıq abidələrində yerləşən və kolleksiyaya həmin binalarda tarixən bağlı olan muzeylər bu tələblərdən istisna edilə bilər. Yeni tikilən muzey binalarında kondisionerləşdirmə sistemi nəzərdə tutulmalıdır. Köhnə binalarda yenidən qurma işləri aparıldığı zaman ekspozatlar üçün maksimal dərəcədə əlverişli hərəkət -rutubət rejiminin yaradılmasına xüsusi diqqət verilməlidir. Muzey binasında yerləşən mətbəx, yeməkxana, bufet, qardioblar, el yuvaları üçün saxlama kameraları, sanitariya qovsaqları, saxlanılan yerləri və ekspozisiya zallarından tamamilə təcrid olunmalıdır. Muzey binalarında yalnız elektrik işıqından istifadəyə icazə verilir. Muzey binası yangına qarşı gecə-gündüz nəzarətlə təmin edilməlidir və şəhər yaxud rayon yangın söndürmə idarəsinin müşahidəsində olmalıdır. Muzeyin binası yangına qarşı daxili su kəməri ilə təchiz edilməlidir, yangın kranları saz vəziyyətində saxlanılmalı onlar yangın levazimatları və nasosu ilə təmin olunmalıdır. Aşağıda muzey yerləşmələri, yangına qarşı elektrik siqnalizasiya ilə yangından mühafizə və kəskin mühafizə, əsas postlarla şəhər telefon rabitəsi ilə təchiz olunur. Yeni muzey binaları və yenidən qurulmuş binalar mərkəzləşdirilmiş avtomatik qazla yangın söndürmə sistemi ilə təchiz olunmalıdır. Hər hansı bir ekspozisiya və fond avadanlığının yangına qarşı kimyəvi maddələrlə söndürməsi qadağandır. Muzeydə yangın təhlükəsizliyi qaydaları olmalı və görülməli yerlərdə asılmalıdır. Muzeylərin sergi və bərpə müəssisələrinin qorunması milli müəssisələrdən kənar polis və qarşı

muhafize seklinde teskil edile biler. Gunduz muzeylerde xususi muhafize xidmeti(muzey baxicilari,polis) fealiyyet gostermelidir. Muzey baxicilarinin isi muzeydaxili telimatla mueyyen edilir. Saxlanc yerlerinde ekspozisiya zallarinin butun qapilarinin hemcinin skaf ve vitrinlerin oz sira nomreleri olmal onlar plomb ucun ilgekle ve her biri iki acarla acilib baglanan kilitle techiz edilmelidir. Acarlarin her ikisine otaqin ,skafin,vitrinin ve s. Saxlanc yerinin sira nomresi ve adi yazilmis kardon ve ya taxta parcası baglanilmalidir. Saxlanc ve ekspozisiya zalindaki yerlesenlerin butun acarla birinci nusxesi xususi qapili seyfde nomreli lovhede asilmalidir. Seyfin acari mesul novbetcide saxlanilir. Acarlar yalnız muzeyin direktorunun xususi serencamini gosteren sexslerde verilir. Acarin verilmesi ve qaytarılması haqqında daxili muhafize novbetcisinde saxlanılan xususi jurnalda qeydler aparilir. Acarlarin 2 ci nusxeleri bas muhafizede , yaxud muzeyin direktorunda saxlanilir. Muzeyin zirzemi yerlesklerinin ve birinci mertebenin pencerelerine hemcinin binanın damına acılan pencerelere demir barmaqliqlar vurulmalidir. Butun ekspozisiya ve sergi zallarinin,saxlanc yerlerinin (eksponatların siyahisi) imkan daxilinde ise hem de esyaların yerlesdirilmesine sxemi,yaxud zalların ayrı-ayrı divar ve vitrinlerin fotosekilleri elece de qiymet metal ve daslardam duzeldilmis melumatların saxlanılan zalların elave muhafizesi torpaq qrafik siyahisi olmalidir. Ekspozisiya muhafizelerinin ve sergi muzafizelerinin tetbiq etdikleri bu topoqrafik siyahılar , zalları bilavasite muhafize etmeli olan muzey xidmetcilerinde saxlanilir. Her is gununun baslangicında ve sonunda maddi mehsul elmi isciler ve muzey qulluqculari(baxicilar) eksponatların movcudiyetini ve ekspozisiya zallarının veziyyeti xususi jurnallarda qeyd edilmelidir. Saxlanc yerinin acılması ,baglanılması ve mohurlenmesi muhafiz terefinden yerine yetirilir. Ekspozisiya zallarının ve saxlanc yerlerinin qapilarının mohur yaxud baglanılması ve acılması haqqında kesikci yerinde saxlanılan xususi jurnallarda qeydiyyat aparilir. Ekspozisiya zalları ve saxlanc yerlerindeki vitrin ve skafılar muvafiq maddi mesul sexsin oz xususi mohru ile mohurlenir. Bu telimatın 30-cu maddesinde nezerde tutulan xususi halda istisna edilmekle,muvafiq maddi sexsin istiraki olmadan mohur ve plombların acılması qadagandır. Her bir muhafizenin ozunun xususi nomresi,yaxud nisanlı sexsin plombu ve ya mohru olmalidir. Mohur ve plombirlerin ucotunu kadrlar sobesinin mudiri yaxud onu evez eden sexs aparir. Mohur ve plombirin diger sexslere verilmesi qeti qadagandır.

Movzu6. Ekspozisiya otaqlarının avadanlıqla tedcizati

Enspozisiya zallarının teskili ve techizati isinde neinki eksponatların numayisi ucun elverişli serait yaradılması ,hemde onların dagilmasından ,zedelenmesinden ve ogurluq halından qorunmasına temin edilmesi nezerde tutulmalidir. Eksponatların ogurlanmasının qarsisini almaq meqsedi ile enspozisiya modelleri daxili kilidle ve plomb qoymaq ucun xususi urgularla tehiz edilir Enspozisiya

avadanligi eksponatların hecmi və cəkisi nezerde almaqla düzeldilməli möhkəm və davamlı olmalıdır Skafların lazımi möhkəmliyini təmin etmək üçün zəruri hallarda onların ayaqlarına və ya oturacaqlarına bənd edilmiş xüsusi metal künyələr vasitəsi ilə döşəməyə bərkidilir. Muxtəlif rəflərdə və dayaqalarda qoyulmuş bütün davamsız eslərə hokmənlə rəfə, skafın divarına yaxud dayığa bərkidilir. Nadir, xüsusi qiymətə malik eslər və kovrək eksponatları həmçinin hər hansı bir silah növünü suse ortuğu olmayan slend və dayaqalarda nümayiş etdirmək qadandır. Kicik ölçülü eslərdə suse ortuqlu skaf və vitrinlərdə nümayiş etdirilir. Qiymətli metal və daşlardan düzəldilmiş eslər üçün hokmənlə bəle saxlanılmalıdır. Bu cür eksponatlar üçün nezerde tutulmuş skaf vitrinlərin sinqaliziya sistemi ilə təchiz edilməlidir. Bütün tiplərdən olan vitrinlər və skaf tozla təchiz edilməlidir. Ekspozisiya mebelləri nisbətə əl yerləşdirilməlidir, eksponatların gənə suallarının birbaşa təsirinə məruz qalmasın. Zəruri hallarda ayrı-ayrı eksponatlar suse qapaqlarda oturulur. Qapaqlar dayıqlara əl kəp geydirilməlidir, onlar tərpənməsinlər. Açıq ekspozisiyalarda çox qiymətli və ya kovrək eksponatlar səbəkəli arakəsmə alınır. Eksponatlar lövhədən, yaxud skafın içərisindən əsilərkən tərpənməz sabit dayansınlar. Eksponatları divardan, stendlərdən və lövhələrdən əsəmə olara metal duymə (cubuqlar) bərkidilir. Tablolar metal qursaq buraz və qaytanlar vasitəsi ilə əsilir. İri həcmli və çox ağır eksponatların əsilməsi metal qursaqdan və burazlardan istifadə edilir. Ağac materialları üzərində həsiyəsiz və cərcivəsiz boyakarlıq əsərləri (məs. ikonalar) səthinə parça dolanmış xüsusi metal tutacaqların köməyi ilə divarlara bərkidilir. Əgər əsər çox ağır olarsa eksponatın oturacağının kənarlarına yaxud cərcivə əlinə əlavə dayaq qoymaq lazımdır. Qrafika əsərləri vitrinde-cərcivə içərisində, yada tək cərcivə (kəpə) ilə əncə hokmənlə suse altında və tərkibində liqnin (odunacaq maddəsi) olmayan kağızdan hazırlanmış 2 qat pasportu (kağız və ya kardon cərcivə) nümayiş etdirilə bilər. Qrafika əsərlərinin kobəllənməsi (həsiyəllənməsi) araya kağız qoyulmadan heç vaxt faner və taxtadan istifadə etmək olmaz. Pasportu hazırlamaq üçün vətman tipli cərtiyə kağızdan, yarivətman kağızdan və kartondan istifadə edilir. Bütün növlet üçün kağız materiallarının nümayiş müddətində zəlin isiqəndirilmə xüsusiyyətindən və əsərin özünün isiqəndən mühafizəsi istifadə edilə vasitələrdən əsilidir. Səraitdən əsili olara eksponatların nümayişinin ümumi müddət artıq olmalıdır. Köhnə fotosekillər pasportu içərisində vitrinlərdə, yaxud suse altında bədi qrafika əsərlərinin saxlandığı qaydada nümayiş etdirilir. onların nümayişetdirmə 1 ildən artıq olmalıdır. daimi nümayiş üçün onları dəqiq fotosunatları ilə əvəz etmək lazımdır.

Mövzu 7. Turizim və ekskursiya işi. Turizim

Turizim feal istirahətin ən əlverişli və səmərəli formalarından biri, insanların fiziki cəhətdən kamil və hərtərəfli inkişafında, asudə vaxtın mənalı və səmərəlikində ən effektiv vasitədir. Turizim təkə təbiəti seyr etmək, ondan hezz almaqla bitmir. Turizim sosial hadisə kimi- böyük və çoxşaxəli geniş problemdir. Her şeydən əvvəl turizim mədəni- mənəvi və tərbiyə işi üzərində dayanır. Turizim üç istiqamətdə öyrənmək olar. Bunlardan biri ,təhsil məqsədi ilə edilən səyahətlər, görkəmli adamlarla görüşlər, tarixi memarlıq abidələri, şəhərlər ,incəsənət əsərləri ilə tanışlıqdan ibarətdir.

Üç istiqamət: istirahət və müalicə yerlərinə səyahət.

Turizim tarixi hadisə kimi çoxdan yaranmışdır. Lakin XIX əsrə kimi ondan lazımı qədər istifadə olunmamışdır.

"Turist" terminini ilk dəfə 1800- ci ildən başlayaraq, İngiltərədə istifadə olunmağa başlamışdır . 1817 - ci ildə fransız müəllifləri ondan istifadə etməyə başlamışlar. "Turizim" fransız sözü olub, " turizimə", "tur"- "gəzinti", "səfər" deməkdir.

XIX əsrin əvvəllərindən ən qabaqcıl və varlı Avropa ölkələrindən biri Böyük Britaniya idi. Ölkədə məhsuldar qüvvələrin inkişafı, geniş beynəlxalq əlaqələr yüksək mənəvi mədəniyyət burada həqiqi mənada turizimin yaranmasına imkan verirdi.

"Turizim" anlayışı 2 mənası vardır.

I. işdən uzaqlaşmaq məqsədilə asudə vaxtın səyahətdə keçirmək, yeni yerləri görmək, bu yerlərlə tanış olmaq, adamlar arasında olmaqla istirahəti təşkil etmək

II. Yaşayış yerini dəyişmədən əhalinin müxtəlif istiqamətdə hərəkət nəzərdə tutulur, asudə vaxtın səmərəli təşkili formaları.

Turistlərin sağlamlığının möhkəmləndirilməsi, mədəniyyətin ümumi səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə əlaqədar səfər, gəzinti və başqa yerlərdə istirahətin təşkili.

Turizmə kompleks hadisə kimi sosial, iqtisadi ,coğrafi təşkilati, beynəlxalq siyasi, tibbi, humanitar aspektlərdən yanaşmaq.

Sosial- turizmdə hansı ictimai təbəqələr iştirak edir

İqtisadi - turizm iqtisadi sahə kimi

Coğrafi - turizm üçün ayrılmış sahə. Məs: milli parkların problemi

Təşkilati- turizmə kim rəhbərlik edir

Beynəlxalq siyasi- Beynəlxalq mədəni əlaqələr

Tibbi - turistlərin qidalandırılması, tibbi nəzarət , cərrahlıq

Humanitar- turizm şəxsiyyətin fiziki inkişafı mənəvi zənginləşməsi üçün nə verir
Turizm insanın səhhətini yaxşılaşdırır, iş qabiliyyətini artırır, dünyagörüşünü genişləndirir, öz Vətənini , torpağını daha da yaxından tanımağa və sevməyə xidmət edir. Öz ölkəsi daxilində gəzintiyə daxili (milli) turizm, vətəndən kənarında gəzintiyə xarici turizm deyilir. Səyahətin məzmunundan asılı olaraq ekskursiya

turizmi, idman turizmi , şəhərdən kənar turizm və s. mövcüddür. Turizm əsasən turist adamları tərəfindən qabaqcadan proqramlaşdırılmış, mütəşəkkil , qisməndə ayrı -ayrı şəxslərin müəyyənləşdirdiyi qeyri mütəşəkkil səyahətlərdən ibarət olur. Turizm üçün ətraf mühitin dəyişməsi xarakterik cəhətdir. Ətraf mühitin dəyişməsi turistlərə mühit arasında müəyyən əlaqə yaradır. Mühit şəxsiyyətə təsir edir və formalaşdırır. Hər hansı yeni mühit şəxsiyyətin ictimai - mədəni fəaliyyətini təmin edir , yeni mühit azadlığı, sərbəstliyi hiss etdirir. Milli şüurunu inkişafına kömək edir , qarşımızda yeni yollar açır.

Mühitə daxil olma - bu elə bir prosesdir ki, bir tərəfdə obyektiv mühit turistin şüuruna formalaşdırıcı təsir göstərir, digər tərəfdən mühitin başa düşülməsi insanı gözə qarşısında cərəyan edir, turistin şüurunda iz buraxır.

Turist mühitində turistlərdən başqa bələdçilərdə olur. Burada mühitin rəngarəngliyindən geniş məlumatlılığından turistlərin hazırlığından və bələdçilərin mütəxəssis kimi fəaliyyətindən çox şey öyrənmək olur.

Turizm insanı fiziki cəhətdən sağlamlaşdırır, insanda əsəbi -psixi gərginliyi aradan qaldırır. Turizm turistlərə dünyanı ,ölkəni, Vətəni tanıdır. Səyahət edərək , turistlər ölkənin təbiətini, tarixini mövcud vəziyyətini öyrənir. Turist səfərləri zamanı insanlar təbiətin füsunkar gözəlliyini öz gözləri ilə görür . Bütün varlığı ilə onu hiss edir.

Turist səfərlərində olmaq turizmi məktəbdə və ya ali məktəbdə öyrənməkdən fərqlidir. Burada turist meşə ilə gedir, çaydan keçir, heyvanların izini , bəzən də özünü görür. Beləliklə təbiətdə və təbiətdə olan hər şeyin əslini görməklə estetik zövq alır .

Turizmdə təbiətin öyrənilməsi müasir ekoloji baxımdan da əhəmiyyətlidir. Turist səfərlərində insanın qəlbində təbiətə məhəbbət oyanmalıdır.

Təbiətin öyrənilməsində gözəl bir məktəb olan turizm bəzi hallarda onu eyni zamanda məhv edir. Dəstə - dəstə adamların keçdiyi yerlərdə təbiət zərər çəkir. Bu iki səbəbdən irəli gəlir :

1. Turistlərin davranışsızlığı , ətraf mühitə ehtiyatlı münasibətin olmaması, turist tonqallarından meşələrinin yanması, çöllərin, çimərliklərin zibilləşdirilməsi, turistlərin kobudluğuna misaldır.

2. Mühitdən etinasız istifadə olunarkən . Baxış meydanlarında turistlərin qurduqları çadırlar yeri darlaşdırır. Minlərlə adamın ayaqladığı meydança faydasız olur. Əgər turistlərin etinasızlığını aradan qaldırmaq mümkündürsə , mühitdən istifadə olunmasında çətinliklərə qarşı düzəliş edilir. Bunun üçün həmin sahədə istirahət üçün istifadə etmək (qoruğa çevirmək) lazımdır.

Tarixi abidələrə baxış ən gözəl məşğuliyyətdir. Bu heç də təsadüfi deyildir. Abidələr həqiqətən hədsiz qiymətli, tarixi və estetik təsir gücünə malikdirlər.

Memarlıq abidələri, onların bərpası - vacib problemdir. Burada söhbət təkcə abidələrdən getmir. Buraya eyni zamanda qədim ev əşyaları, geyim , silah və s. daxildir.

Tarixi abidələrə- tanınmış görkəmli şəxsiyyətlərin portretləri və yerlər. (Məs: Şirvanşahlar sarayı, Şəki Xan Sarayı və s.) aiddir.

Müxtəlif növ abidələrə baxış adamlarda vətənpərvərlik və beynəlmiləçilik hissini tərbiyə edir.

Turizm ənənəvi olaraq qədim tarixi abidələrə, təbiətin seyrinə istiqamətləndirilir. Bu həqiqətdir ki , ona görə ki, əsrarəngiz təbii mənzərələr və abidələrin orijinallığı yeni mühit ilə əlaqədardır

İndiyədək turistlərlə əlaqə xarici mühitdən söhbət gedirdi. Turizm zamanı daxilə yeni mühit yaranır - bu turist kollektividir . Turist səfərlərində müxtəlif peşəli, müxtəlif sosial vəziyyətə malik, müxtəlif yaş cinsdən olan tamamilə yeni sosial qrup yaradır.

Turist səfərlərinə gedənlər həmin yerlərlə tanış olmaq, başqa adamlarla görüşmək, yeni tanışlar tapmaq arzusu ilə olurlar.

Bu, turizmdə onu iştirakçıları üçün qeyri adi asudə vaxt bolluğudur. Turist kollektivinin yaratdığı imkanlar onaun üzvləri tərəfindən müxtəlif şəkildə istifadə oluna bilər.

Mövzu 8 Muzey PEDAQOGİKASI

Müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq bir sıra elmlərin əlaqəli şəkildə inkişafı nəticəsində sintez prosesi baş verir, bunun nəticəsində elmi yeniliklərin təcrübəyə tətbiqi prosesi günün tələbinə çevrilir. Belə prosesin sistemləşdirilməsi və məqsədyönlü təşkilində müvafiq mütəxəssislər sə'y və bacarıqlarını əsirgəməməlidir.

Ayrı-ayrı tarixi dövrlərdə gənc nəslin tərbiyə və təhsilinin həmişə diqqət mərkəzində olması təsadüfi deyil, çünki bu proses şəxsiyyətin mə'nəvi zənginliyində əhəmiyyətli rola malikdir. Xüsusən uşaq və yeniyetmələrin bu prosesdə iştirakı vacibdir. 6 yaşdan 17 yaşa qədər olan dövrdə uşaq və yeniyetmələrin, əsasən, ümumtəhsil məktəblərində yetişməsi, formalaşması, mə'nəvi -estetik zənginlik aləminə qovuşması mütəmadi xarakterinə çevrilir. Buna görə də orta ümumtəhsil illərində müxtəlif təsirlər, vasitələr əsasında məktəblilərin şəxsiyyət zənginliyini mə'nəviestetik ideallarını inkişaf etdirmək indiki dövrdə çox mühüm bir vəzifə kimi qarşıda durur. Bu vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün bir sıra elmlərin tətbiqi, təbliği prosesinin həyata keçirilməsi vacib amilə çevrilir. Bu

baxımdan 'Muzey pedaqogikasi' haqqında müəyyən materialların verilməsini məqsədyönlü hesab etdik..

Burada məqsəd 'Muzey pedaqogikasi'nın təsir istiqamətləri, quruluşu muzeyşünaslıqda pedaqogikanın sintezinin müsbət təsirini aydınlaşdırmaqdan ibarətdir. Bundan ötrü aşağıdakı vəzifələr qoyulmuşdur.

- 1) 'Muzey pedaqogikasi'nın predmeti, mövzusu və vəzifələrini müəyyən etmək
- 2)'Muzey pedaqogikasi'nın quruluşunu aydınlaşdırmaq
- 3) Müasir muzey fəaliyyəti zəmnində muzey pedaqogikasının inkişafını göstərmək
- 4) Muzeylər vasitəsilə həyata keçirilən prosesin mahiyyət baxımından aydınlaşdırılması
- 5) 'Muzey pedaqogikasi'nın tədbir prosesində yeri və istiqamətləri

1. Muzey pedaqogikasının mövzusu, vəzifələri və quruluşu

Tərbiyə, təhsil və mədəniyyətin vəhdəti hərtərəfli biliyə, bacarığa, təcrübə hazırlığa , yüksək mədəniyyətə, mütəqqəri dünyagörüşə malik olan və onu daim inkişaf etdirməyə çalışan şəxsiyyət formalaşdırmaq üçün milli mədəniyyətin tərəqqisi və müvafiq dünya mədəniyyəti ilə interqasıyanı, milli ənənələrin dirçəlməsi, inkişafını, əhalinin mə'nəvi tələbatının ödənilməsini təmin edən mədəniyyət əsərlərinin yaradılması üçün tədbirlərin görülməsini tələb edir.

Son onilliklər ərzində muzeyşünaslığın bir elm kimi əhəmiyyəti, müasir muzeyşünaslığa daxil olan bir sıra spesifik cəhətlər, dərslik, monoqrafiya, elmi tədqiqat əsərlərində tədqiqatçı-alimlər tərəfindən elmi dolğunluğu ilə açıqlanmışdır ki, bu da muzey işi təcrübəsində və məktəb muzeylərinin məqsədyönlü fəaliyyətində çox böyük rol oynayır. Və göründüyü kimi, pedaqogika ilə muzeyşünaslığın birgə fəaliyyətinin sistem balına salınması zərurəti ortaya çıxır. Elə 'muzey pedaqogikasi' anlayışının yaranması da bu zərurətdən irəli gəlmişdir.

Muzey pedaqogikasının təsir istiqamətləri əhatəlidir və müasir dövr yaradıcılığında tərbiyə və təhsil vericilikdə özünəməxsus xüsusiyyətlərinə malikdir. Bu elm sahəsi yeni yarandıqdan tədqiqatçılar bu elmin inkişaf istiqamətləri üzərində çalışmalı, bu barədə yeni tədqiqatlar araşdırmalar aparmalıdır.

- Müstəqil Respublikamızın dövlət mədəniyyət sistemi dövlətə məxsus mədəniyyət sərvətlərindən, bu sərvətlərin və milli mədəniyyətlərin inkişafı, mühafizəsi, təbliği və artırılması ilə məşğul olan mədəniyyət müəssisələri şəbəkəsindən mədəniyyəti

Mövzu-9 Muzey tənəzzöhləri və muzey dərslərinin təşkili metodikası.

Bir sıra tədbirlərin içərisində muzeylərə təşkil edilən tənəzzöhlərin əhəmiyyətini qeyd etmək yerinə düşərdi. Əlbəttə tənəzzöhlər mövzu üzrə müəyyənləşdirilir və bu proses qabacadan geniş hazırlıq prosesi aparılır, tənəzzöhdən sonra isə nəticələrə qiymətləndirilməyə diqqət yetirilir. Muzeylərin təhsilvericilik fəaliyyətindən bəhs edərkən muzeylərə təşkil edilən tənəzzöhlər müxtəlif istiqamətlidir.

1) Keçirilmə yeri və məkana görə

2) Mövzu xüsusiyyətinə görə

3) Məqsədli

4) Tənəzzöh qruplarının tərkibinə görə (tərkibli)

Keçirilmə yeri və məkana görə tənəzzöhlər muzeydaxili, kompleks və muzeydən kənar olmaqla üç yerə bölünür. Muzeydaxili tənəzzöhlər ekspozisiyalara, sərgilərə və açıq yerlərdə saxlanılan fondlara təşkil edilir. Abidələr isə üç qrupa bölünür. 1) Tarixi abidələr

2) Memarlıq abidələri

3) Mədəniyyət abidələri

Mövzu xüsusiyyətinə görə tənəzzöhlər icmal xarakterli ixtisaslaşdırılmış və tematik olmaqla üç yerə bölünür. Tematik tənəzzöhlər iki cürdür: Geniş əhatəli və bir tarixi dövrü və ya hadisəni əhatə edən (qısa əhatəli)

Məqsədli tənəzzöhlər elmi-maarif (ümumtəhsil) və tədris əhəmiyyətli olmaqla iki yerə bölünür. Tədris əhəmiyyətli tənəzzöhlər öz növbəsində dərslər əhəmiyyətli və metodik olurlar. Əlbəttə, bütün növlü tənəzzöhlərin keçirilməsi zamanı hazırlıq prosesinin yüksək tərbiyəsinin həmişə qüvvədə olan və mənə təsirini itirməyən prinsipləri də nəzərə alınmışdır. Estetik tərbiyə prosesində şagirdlərdə əmələ gələn bədii hiss və həyəcanlarla doğan məntiqi düşüncələr əsasında əlaqə yaradılmalıdır. Estetik tərbiyə prosesində şagirdlərin maraq və meyilləri, istedad və qabiliyyətləri ciddi bir surətdə hesaba alınmalıdır. Estetik tərbiyə prosesində şagirdlərin fəallığı təmin edilməlidir. Həmişə qüvvədə olan prinsiplərin əsas

götürülməsi eyni zamanda estetik tərbiyənin müxtəlif sahələri üzrə prinsiplərin müəyyənləşdirilməsində spesfik cəhətlərin əhatə edilməsinə, dolğunluğuna imkan yaradır. Qeyd etməliyik ki incəsənət muzeyləri vasitəsilə ümumtəhsil məkəbi şagirdlərinin estetik tərbiyəsinin prinsipləri müəyyənləşdirilərkən və ümumestetik prinsipləri yaratdığı ton, əsas istiqamətləri ciddi şəkildə nəzərə alınmalıdır. Araşdırmalar zamanı məlum oldu ki, nədənsə indiyə qədər nəşr edilmiş elmi metodik ədəbiyyatda bu məsələyə lazımi diqqət yetirilməməsidir. Bununla belə, ayrı ayrı tədris vasitələrində mədəni maarif işlərinin prinsipləri xüsusi diqqət mərkəzində olmuşdur. Məsələn, mədəniyyət, incəsənət institutlarının mədəni maarif işi fakültələri və həmkarlar ittifaqları, ali məkəbləri üçün 1969-cu ilə nəşr olunan və 1974-cü ildə Azərbaycan dilinə tərcümə edilən Mədəni maarif işi dərsləri vasitəsində Mədəni maarif işinin prinsipləri adlı xüsusi fəsil vermişdir. Əbəttə, həmin prinsiplərin bir çoxu bu gündə yarılmışdır. Estetik tərbiyə işlərində onlara istinad etmək olar. Mədəni maarif işinin heyatla əlaqələndirilməsi, mədəni maarif işinə differensial (ferdi) yanaşma kütlələrin yaradıcı təşəbbüsü və öz fəaliyyətləri nəzərə alınması fədiesizlik, konkretlik və məqsəduyğunluq, aydınlıq prinsipləri indiki dövrlərdə həmahəng səslenir. Elbette incəsənət muzeyləri vasitəsilə aparılan tərbiyə işi, o cümlədən, məktəblilərə aparılan estetik tərbiyə işində mədəni maarif işinin ümumi prinsiplərdən çıxış edərək habelə sahənin spesfik xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq incəsənət teleblərini aşağıdakı kimi müəyyənləşdirməyi zəruri sayırıq. Birinci məktəblilərin estetik tərbiyəsi naməncəsənət muzeylərinin və ümumtəhsil məktəblərinin qarşılıqlı fəaliyyəti təmin olunmalıdır. İkinci məktəblilərin estetik tərbiyəsi üzrə incəsənət muzeyləri və ümumtəhsil məktəblərinin qarşılıqlı fəaliyyətində müntəzəmliyə, sistemliliyə, ayrı ayrı tədbirlərin mənəvi estetik təsirinə xüsusi fikir verilməlidir. Üçüncü incəsənət muzeylərində müxtəlif məzmunlu sergilərə kollektiv baxışlarla əlaqədar qabaqcadan lazımi hazırlıq işləri görülməli şəxsiyyətin ümumestetik mədəniyyətlə bağlı cəhətlər üzərində dayanmalıdır. Dördüncü kollektiv baxış üçün müəyyənləşdirilən sergilər nəzərdə tutulan eksponatlar lektoriya məşğələləri aparılan söhbətlər məktəblilərin yaş səviyyəsinə uyğun olmalıdır. Beşinci müxtəlif məzmunlu ekskursiyaların məktəblilərin estetik tərbiyəsinə daha səmərəli təsir göstərməsi üçün kiçik orta və yuxarı məktəp yaşlı qrupların bir yerdə deyil ayrı ayrı qruplarda kollektiv baxışı təşkil edilməlidir.

Mövzu10 Muzey fəaliyyətində elmi dünyagörüşü:

Muzey işi fəaliyyətində elmi dünyagörüşün əhəmiyyəti vacibdir. Formalaşmış muzey işçisi gündəlik hadisələrin mahiyyətini təcili əxz etməli, onu qavramalı, özünükləşdirməli və yenidən tətbiq etməlidir. Əhatə olunduğunu muzey mühiti çərçivəsində muzey işçisi ekspozisiya və digər kütləvi tədbirlərə istinad etmək bacarığına malik olmalıdır. Ekspozisiyada elmliliyi qabaqcadan prinsiplik əsasında izah etməyi bacarmalı, aid olduğu tarixi dövrü öyrənməlidir. Həmin tarixi hadisələrin bugünkü təsir gücünü tamaşaçıya, dinləyiciyə hərtərəfli izah etməyi bacarmalıdır. Ayrı-ayrı yaradıcılıq nümunələrini inandırıcı faktlarla aydınlaşdırmalı, müxtəlif yaş qrupuna mənsub tamaşaçıda ayrı-ayrı sahələr üzrə maraqlar oyatmalıdır. Elmi dünyagörüşünün səviyyəsi yüksək olmalı, bu işin zəmnində məktəblilər yüksək ruhla, maraqla ictimai-faydalı əməyə cəlb edilməlidir. Muzey işçisi tərəfindən elmi-dünyagörüşü zəmnində qarşılıqlı yoldaşlıq yardımı, hümanizm ruhu, adamlarla gələcəyə inamın konkret və həyatı faktlarla muzey əşyaları vasitəsilə izah edilməsi insanların şüur və hislərinə dərin təsir göstərir. Muzey işçisi elmi dünyagörüşünə yiyələnmək üçün həm də gözəl tədqiqatçı olmalıdır. Eyni zamanda tədqiqatçı olmaq üçün isə gərək geniş dünyagörüşünə malik olasan. Elmə maraqlı, elmin müxtəlif sahələri üzrə məlumatların ardıcıl mütəmadi əldə edilməsi, tədqiqatçılıq üçün hərtərəfli imkan yaradır. Elmi-tədqiqat işinin hərtərəfli və kompleks şəkildə aparılması üçün muzey işçisi elmlərin qarşılıqlı əlaqədə inkişafına nüfuz etməyi bacarmalıdır.

Mövzu11. Vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyinin aşılmasında muzey işçisinin qarşısında duran vəzifələr

Müxtəlif yaş dövründə dərk etmənin səviyyəsi müxtəlif olduğundan, ölkəyə, doğma vətənə münasibətin formalaşması da öz növbəsində mərhələlik dövrü keçirir. Yəni uşaqlarda hələ münasibəti vaxtında formalaşdırmaq, məktəbəqədər müəssisələr və məktəblərin üzərinə düşür. Lakin bu müəssisələrlə paralel mekəbdənkenar müəssisələr, eləcə də muzeylər özlərinə məxsus tərbiyəvi dəst-xəttə malikdir. Məlumdur ki, vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyi neytcəsində vətəndaşlıq qururmu və deyənin yaranması prosesi baş verir. Muzey mühitində, həm də muzeydənkenar fəaliyyət prosesində muzey işçisinin semereli

nüfuzu sayəsində müxtəlif yaş qrupuna mənsub tamaşaçılarda, eləcə də məktəbli gənclərdə vətəndaşlıq qüruru və deyanetin yaranması məsuliyyət, vicdan, vətəndaşlıq leyqətinin formalaşdırılması baş verir. Muzey fəaliyyəti sahəsində xalqın müqəddəratı, sülhün, əmin-amanlığın müqəddəratı üçün tarixi məsuliyyətin yükü altında sarsılmayan, əyilməyən gənclərin yetişdirilməsi prosesin məqsədyönlü şəkli alır. Belə gənclər yaşlı nəslin əməyini, təcrübəsini nəyinki mənimsəməyə, hətta öz nəliyyətlərini belə zənginləşdirməyə bacarmalıdır. Hər bir gənc öz doğma vətəninin həqiqi vətəndaşı olmalıdır. Bu həm də yaradıcılara, muzey işçilərinə də aiddir. Vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyinin malik olan hər bir muzey işçisi Vətəninə dərin məhəbbətlə sevir, əməyə vicdanla yanaşır, mənəvi zənginliyi və ictimai reallığı ilə seçilir. Yetkinliyə, peşəkarlığa malik əsil muzey işçisi muzey əsyalərini, materiallarının, eksponatların, müxtəlif mövzulu tədbirlərin gücünə bədii sənətkarlıq nümunələrinin təsir dairəsi ilə insanları xeyirxah görməyə, ədalətsizliyə qarşı mübarizə aparmaya çağırır, yüksək vətəndaşlıq davranışının nümayişini tələb edir. Vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyi aşılması üçün muzey işçisi tərəfindən daimi və səyyar sərgilər, görkəmli şəxsiyyətlərin həyat və fəaliyyətinin, xalqın tarixinin öyrənilməsi, siyasi məlumatlar, görüşlər, gecələr, söhbətlər, məruzə və mübarizələr, disputlar, viktoriyalar, tarixi abidə yerlərinə tənəzzühlər, konfranslar və s. vasitələrdən istifadə etmək vacibdir. Beləliklə vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyinin aşılması üçün muzey işçisinin qarşısında aşağıdakı vəzifələr durur:

1. Muzey işçisi öz dünyagörüşü, bilik və bacarığını mütəmadi inkişaf etdirməli, ölkənin, xalqın tarixi elmi, mədəniyyəti, incəsənətini dərinləndirməlidir.
2. Muzey işçisi yüksək pedaqoji səriştəyə malik olmalı, yaşayış fəaliyyət prinsipini yüksək səviyyədə yerinə yetirməyi bacarmalıdır.
3. Vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyi istiqamətində muzey tərəfindən təşkil edilən tədbirlərdə, mühit və şərait nəzərə alınmalı, müasir texniki vəsaitin gücündən məqsədyönlü istifadə edilməlidir.
4. Sərgi və digər tədbirlərin təşkili zamanı həm əyani vəsaitin gücündən istifadə edilməli, həm də yaradıcı potensial nəzərə alınmalı, tamaşaçı fəaliyyəti qiymətləndirilməlidir.
5. Muzey işçisi məktəblər və digər təhsil müəssisələri, məktəb direktorları, sinif rəhbərləri, tərbiyəçilərlə sıx əlaqə yaratmağı bacarmalı, tədbirin mahiyyəti və əhəmiyyət haqqında qabaqcadan şərhlər verməlidir.
6. Muzey işçisi Respublika televiziya və radio verilişləri şirkətinin müvafiq redaksiyalarını ilə yaradıcı əlaqələrdə iştirak etməli, reklam və məlumat xarakterli verilişlərin təşkilinə nail olmalıdır.
7. Muzey işçisi vətəndaşlıq şüuru və yetkinliyinin aşılması istiqamətində səmərəli fəaliyyət üçün muzey-məktəb-ailə, digər məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələrinin mədəniyyət müəssisələrinin əlbir fəaliyyəti sistemində nail olmalıdır ki, məqsədyönlü və lazımi nəticələr əldə edilsin.

Mövzu 12. Muzey işçisinin psixoloji xüsusiyyətləri və etik vəzifəri

Muzey işçisi fəaliyyətinin daxili psixi növü mühüm sayılır. Çünki əvvəlcə fəaliyyətə tam hazır olmaq lazımdır. Həm elmi-psixoloji, həm də etik-yaradıcı xüsusiyyətlər formalaşmalı, pedoqji metodika əldə edilməli, tədqiqatçılıq bacarığı özünü göstərməlidir. Yəni muzey işçisi elmi məlumatları tam aydınlığı ilə tamaşaçıya çatdırarkən psixoloji gərginlik keçirməməli, yaranan anlaşılmazlıq tez aradan qaldırılmalıdır. Həmcinin, muzey işçisi etik- yaradıcı xüsusiyyətlə malik olmaqla, bu xüsusiyyəti merhele- mərhələ həm əməkdaşlara, həm də müxtəlif yaş qruplu tamaşaçıya ötürməli, aslamalıdır. Pedoqji bacarıq, qabiliyyət və vərdişlərlə zəngin olmaq lazımdır ki, yeri gəldikcə ayrı-ayrı kütləvi tədbirlərdə həmin bacarıq qabiliyyəti və vərdişlərdən istifadə edilsin. Muzey işçisi öz tədqiqatçılıq bacarığından maksimum istifadə etməli, muzeysunaslıq tədqiqat üsullarını tətbiq etməyi bacarmalı, əldə etdiyi elmi yeniliyi, nəticəni yaymalıdır. Ayrı-ayrı eksponatların tədqiqində eksponat haqqında məlumatların deqiqləşdirilməsində, yoxlanılmasında beledci köməyindən istifadə edilməlidir. Tədqiqatın münasib tədqiqat metodları seçilməli, bu metodlardan istifadə prosesi islenilməlidir. Bu sahədə muzey işçilərinin fəaliyyəti qiymətləndirilməlidir. Aparılan tədqiqatların nəticələri biləvasitə muzeyə, muzey fəaliyyətinə yoneldilməlidir. Bu sahədəki hər hansı bir elmi yenilik, təkliflər, nəticələr, prinsiplər, formalar, yollar, vasitələr, metodlar və s. biləvasitə muzeydə tətbiq edilməlidir. Tətbiqin özün də peşəkarcasına aparılması vacibdir və bundan ötrü də müvafiq şərait, mühit, həm də muzey işçisi bacarığı, vərdişi lazımdır. Muzey işçisi tərəfindən əşyasının tarixliyi, estetik təsir gücü onun saxlanma müddəti komunukativliyi, ümumiyyətlə, medeni- tarixi əhəmiyyətinin öyrənilməsi- muzey işçisinin məlumatlanması və məlumatlandırılması, və öyrətməsi, dinlə və anlatması planlılıq, ardıcılıq, mutamadilik prinsipləri əsasında, elmilik çərçivəsində həyata keçirilməlidir. Butun bunların merhele- mərhələ baş verməsinə nail olmaq üçün muzey işçisi öz üzərində müntəzəm çalışmalı, həm elmi- nəzəri, həm də əməli bacarıq və vərdişlərini inkişaf etdirməlidir.

Mövzu 13. FOSSIL MUSEUMI və LIN-in MƏNZİL İSTEHSALININ EYZİSİ. TƏKKİLİ VƏ METODIYA

Bəzi mineralların əvəz olunmaz lerkih hissəsi. Maavarihussia mürəkkəbdir. pruyur, buna razı olmaq, İarpairir və ona yaxınlaşma, prs-elmi və təlim-terbiya məqsədindlan tip meqsedemüvafiq istado vəziyyətindədir. Bunlardan biri, musiqi fəaliyyətinin iki tərəfdən çıxması baxımından mahiyyətcə iki olmasıdır. Sorvatlorin, farixi dnyem malikin ibadet etməsi. qurunması və ikinci İsa bu şikəstlərin, kütlələrin kütlələrinin birləşməsidir. ekspozisiya. Muzey ekspozisiyası (SIVAS) - muzel sahəsindən işlənən konsepsiya və ardıcıl hadi-me'marlıq helli

prinsiplor üçün uygundur və incə daşın sayı vasilosilə tedns və mənim üçün meizalar üçün terbniz vizamdır. Muzeyin izahı, özəlliyində verilən təyini aşır, mazey ilo kütle nthSmda yuradan asas kommunikanv Vasilo alubi chalinin inuxiolit foboqulor ilo canlh nsiiyinin vacib obyektisid, sada dilla desak, nizy, vizian, oxychis Dzuniimoxsus cehotlori var. Ovvala, iblis, mah, hanstevanların muzeyinə misaldır ki, müqəddəsin notindəki mahiyyət ucun ucunun moumati, sevgi və duyğu hədis və tünxi hədislər arasındadır, təqva hissi, təqva təqvası, təqva hissi. oидугу kimi. aqq-ashkar forma Jata Jern Laha nozmuniu, surheast shooraite tərəfindən yaradılan vajinanın iyerarxiyasından olan ideya cohetindon isingin vin, vitse əli konusdan daha emosionaldır və bacanın daha emosional olması, sis xəstəliyindən daha çoxdur. ASaslunmast haqqında danışmayın laim Murey eksporisiyası antayışı birləşdirilmiş sadoco yığnağı va haxslmay tabe olun nümayiş etdirməsi deyil, Əsl muzey materallar əsasında vahid, awaleodan düşünülmüş elmi deya v molzu liknno uvgun yaradılan bitkin va ahaloh tematik Elnu torkildir. muzey kollektun luralinden shazitlınmış ekspozisnyanın Elnu konsepsiyaLsI ekspozisivanın ideya muzmununu, Banan borusundan seçilmiş, quruluşlu, yığılmış, toxuma şərhı, prinsiplan, xam, min hadn hll silməyə tabe olmaq lnu muzun svIS YUsino, lundausntel PN lilqnatsın firuzəyi, inkisal VIYYUS muzun toyunlani lurkib mulakleksya olan SIEA imilkerdir. Bir mozzar unsiyasının gostort l-kspazisiVA sraitindo hur hir muzesi osyasi kspulsIy'nin qarışıq konsepsiyasında, hər esy denvol aumay ulilon. Kidn tuic Real varlıJui gcurin Vii muzey topu bu oyuna daxil deyil. Yaxuu elm tobir informasi - anin millisi kimdir. dünya torx hissi IkspziSIyanin elmə konsepsiVASI ayaqdakı mudralin də izundo uks edir - madh va monovi minlonivystin st sorvathin exp osiini tki Tuken musialil alan m müvzuda muzey suxlanları - müvəqqəti kimi sökülməməsi üçün muzey əşyalarında vo kolleksiyanın təmin olunduğu yer. Madda 2. Muzey fəaliyyəti sahəsindəki xarici siyasətin Asas prunusları və Muzey foaliyyati sahəsində döymə siyasətinin olimpiq prinsipləri aşağıdakılardır: zylordo medianniyot fala səyahətinin möhtəşəmliyinin xamasıdır; Milli sorvatların təmin olunduğu muzeylərin və muzey fondlarının muhafizosino mayakları ilk növbədə onların qiymətidir. Muzey fəaliyyət məhkəməsindəki lirənin ayələri bunlardır: Elmi-tənqid və elmi-kütlə maddi-madoniyalı obyektlərinin toplandığı yeni muzeylərin yaradılması; Üçün çarxı olan normativ-hüquqi axınların hazırlanması və onların işlənməsi; icazə verilən binalarla muzeyin inşası, muzey binalarının zəruriliyi, muzey əşyalarının və muzey əşyalarının kollektiv keyfiyyətlərinin və məsləhətçi texni ilə təmin edilməsi; Qartal muzeylorindo muzey colllexiasın konservativ vo barpatiyası, muzeyanın nadir nümunələrinin üzlərinin alınması, zey üçünün əl işlərinin alınması, zali üçlüyünün ayrılması, zəfər zəfərinin təntənəsi S faqa falacat, yangın, silahlı mübahisə, komandır və digər təxliyyə yaradıldıqda,

Azərbaycan Respublikasının tanınmasını, muzey rəhbərlərinin sədaqətini təmin etmək; Maliyyə vəsaitinin ayrılması və Meksikalı ləhcələrin Meksikada hazırlanması, inkişafı, maddi-texniki bazası. Maddə 3. Azərbaycan Respublikasındakı Muzeylər qanununda Azərbaycan Respublikasının Qanunvericiliyi, "Mədəniyyətə Həqiqi" "Azərbaycan Respublikasının Qanununda.1. Digər normalativ-hüquqi aktların göstərir. Buna görə də, ziddiyyət, Azərbaycan Respublikasının bəyənədiyi beynəlxalqlararası müdaxilələr arasında edilirsə, həmin beynəlxalq müqavilələr ləğv edilir. MUZEY LƏR VƏ MUZEY FİALİYYATI Maddə 4. Muzey və Azərbaycan qızlaşma 1, "Muzeylər sivilizasiyası, elmi-ədəbi, 408

Mövzu 14. Muzeylərin vəziyyəti

. Muzeylərin vəziyyəti, mütəxəssislərin nəzərə alınması və onların işləməsinə şəraitin yaradılmasına əsas diqqətə ehtiyac vardır. Digər ödənişlər təbii olaraq edilə bilər. Fakültənin, idarə, idarə və təşkilatların icra məmurları olan mavalıq işçiləri kompensasiyaları izləyə bilərlər. Muzey işçisi, bir qış əti və sergilərə pulsuz ləpə. Vəli. YEKUN MUDDƏLƏRİ Maddə 27 Beynəlxalq omək münasibəti Azərbaycan Respublikasında Azərbaycan Respublikasının fakültəsi, laboratoriyalararası dindirmə müdaxilələrinə uyğun olaraq beyin bağışlamasını qaldıra bilər. Maddə 28. Bu Qanunun işlənilməsinə ləqəslənən Qanun hüquqi və fiziki cinslərin işlənilməsinin ardınca, Azərbaycan Respublikası Qanunvericiliyinə uyğun olaraq hörmət edilir. MEMARLIQ FƏALİYYƏTLƏRİ HAQQ (15 may 1998-ci il tarixində, ilk çəkilən qanunu) ÜMUMİ MÜDDƏLƏR Maddə I. Əsas anlayışları aşağıdakı mənə deməkdir: memurluq ləaliyyəti - memarlıq, memorandumun yaradılmasından başlayaraq, memorandum (memarlıq) yaratmaq. iyrənclik, yenidənqurma və vəsait sənədləri! , memarlıq obyekt - binalar, dərələr və onların kompleksləri, interyerlər, memarlıq və, xatirə, xatirə, memarlıq sənəsində əl tədqiqat notariusları, Xalifa kompleksləri; memurluq ləyaqəti - memarlıq obyektinin yaradılması, memarlıq obyektinin və-tmekan həcmində boşluğunu həllini (memarlıq obyektinin layihəsinin) meydana gəlməsini şərtləndirən ümumi bir plandır. Terroptən 415 nömrəli silatoraya geri çəkilməsindən və üçün kolleksiyaları fəvqəladə hörmət göstərir. Onlar subsidiya, xeyriyyəlik və sponsorluq goro hüquqi və fiziki altıbucaqlı, deməli məqsəd vaxtı vergidən azadırlar. Maddə 23 Muzeylər məskunlaşmış binalar Muzeylər məskunlaşmış binalar və onların saxladığı sahələr Muzeylərin balansında olmalıdır. Mövzu 14 TATTOO SURVEYERLƏRİNİN DOVLUT TƏHLÜKƏSİZ VƏ SOSIAL INTERMEDIAT ZİYARƏTİNİN DƏYİRMƏSİ IV restest. Maddə 2 Ziyafət bölmələrinə dəyəri olan mənbə mənbələri Dövlət binalarının tərbiyə xərcləri aşağıdakılardır: vəsait; fərqləndirilmə satışından əldə olunan gəlir, ekskursiya gəlirləri, sergilərin

çox olması, diametrlı mohsul və suenirlorm hazırlanması; muzeylara meXsus badii salonu, emalatxana və digər obyektlorddan toplanan qalirlor, hüquq və liziki chixes-in könüllü ayrılması; Golirior, muslahatlara və ekspertizalara, Zarraycan Respublikasından və digərinin ölümündən Muzeyanın ölümünə qədər əldə edilən qalereyalardan əldə edildi. Cialir və xorclen'in smetası torefindon hazırlanır, səs səsləri və hakim partiyanın istiqaməti təyin olunur. Daxil olan məqsədlər bananın saksalummasına və işçilərin ymoyunun maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir. Muzeylorin xarici iqtisadi cəhətdən qalib gəlir, ofisdən onlara verilən vədi azaltmaq mümkün deyil. Maddə 21 Muzeylər Muzeylər Muzeylər ziyarətqah üçün uyğun və testafat xüsusiyyətləri ilə də uyğundur. Bu lialydondan əldə edilən gəlir kraliçaların macəralarında həyata keçirilir. dequstasiya 26. Dadlı meksikalı işçilərin sosial xidməti Taxlat meksikalı işçilərə terrarium tale verilir. Elmi dərəcəsinə qədər Döviet köçərilərinin işçilərinin sırasına (elmlər namizedi, ximlor doktoru). faks dilində adlar və xarici dillor searchgala elavelar 414

15.Muzeylər haqqında

(Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 24 mart 2000-ci il tarixli qanunu) Bu qanunun Azərbaycan Respublikasında muzeylərin fəaliyyətinin təşkilatı-huquqi, iqtisadi əsaslarını müəyyən edir və bunlarla bağlı münasibətləri tənzimləyir. Bu qanunda istifadə edilən anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir: Muzey-maddi-mədəniyyət abidələrinin kompleksləşdirməsi,muzafizəsi, öyrənilməsi, kütləvi nümayişinin və təbliğinin həyata keçirdiyi mədəniyyət, elmi-tədqiqat müəssisəsi; muzey fondu-Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən dövlət mülkiyyətində,bələdiyyə mülkiyyətində və xüsusi mülkiyyətdə olan muzeylərdə daimi saxlanılan,qorunan muzey əşyalarının və kolleksiyasının məcmusu; Dövlət muzey fondu-dövlət muzeylərinin fondlarında saxlanılan mədəniyyət sərvətlərinin məcmusu; mədəniyyət sərvətləri -"Mədəniyyət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda müəyyən edilmiş kateqoriyalara aid edilən, dünyəvi və dini xarakterli, tarixi-bədii əhəmiyyətə malik əşyalar; muzey əşyası - keyfiyyətli və ya xüsusi əlamətlərinə görə cəmiyyət üçün qorunub saxlanılması, öyrənilməsi və kütləvi nümayişi zəruri olan mədəniyyət sərvəti; muzey kolleksiyası - əsas fondun tərkibində vahid kimi elmi,tarixi,mədəni əhəmiyyət daşıyan muzey əşyalarının məcmusu; muzey fəaliyyəti - elmi,mədəni,mənəvi və estetik təlabatın ödənilməsi məqsədilə insan, onun fəaliyyəti və yaşayış mühiti haqqında mədəniyyət sərvətlərinin və maddi nümunələrin əldə edilməsi, qorunması, uçotu,tədqiqi, təbliği və nümayişi; muzey əşyalarının və kolleksiyalarının mühafizəsi - muzey əşyalarının və kolleksiyalarının qorunub saxlanılmasını təmin edən,maddi və hüquqi şərtlərin yaradılmasını nəzərdə tutan muzey fəaliyyəti; muzey saxlancları -

müvəqqəti olaraq nümayiş etdirilməyən muzey əşyalarına və kolleksiyasının saxlandığı yer.

Maddə2 Muzey fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri və dövlət vəzifələri Muzey fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır: muzeylərdə mühafizə olunan mədəniyyət sərvətlərinin və əşyaların nümayişinin hami üçün açıq olması; milli sərvətlərin saxlandığı muzeylərin və muzey fondlarının mühafizəsinə dövlət qayğısı, onların ilk növbədə maliyyələşdirilməsi. Muzey fəaliyyəti sahəsində dövlətin vəzifələri aşağıdakılardır: elmi-tədqiqat və elmi- kütləvi iş apararı maddi- mədəniyyət obyektlərinin toplandığı yeni muzeylərin yaradılması; muzeylərin fəaliyyəti üçün zəruri olan normativ- hüquqi aktların hazırlanması və onların icrasına nəzarət; muzeylərin müvafiq binalarla təmin edilməsi, muzey binalarının lazımi vəziyyətdən saxlanılması, muzey əşyalarının və kolleksiyalarının mühafizəsi vasitələri və müasir texniki avadanlıqla təmin edilməsi; dövlət muzeylərində muzey kolleksiyalarının kanservasiya və bərpası, muzey əşyalarının nadir nümunələrinin surətlərinin çıxarılması, muzey üçün əşyaların və kolleksiyalarının satın alınması, elmi işlənməsi, nəşriyyat fəaliyyəti üçün zəruri olan maliyyə vəsaitinin ayrılması, xarici ölkə muzeylərində saxlanılan və Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan nadir muzey əşyalarının və kolleksiyalarının tədqiqi, öyrənilməsi və Azərbaycan Respublikasına qaytarılmasının təmin olunması; muzeylərin saxlanmasına, inkişafına, maddi-texniki bazasına möhkəmləndirilməsinə maliyyə vəsaitinin ayrılması və muzey kadrlarının hazırlanması.